

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
415-66/19
Београд

Заштитник грађана
Заštitnik građana

дел. бр. 39321 датум: 27.12.2019. г.

**НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
НАДЗОР НАД ПОСТУПКОМ ПРИНУДНОГ УДАЉЕЊА СТРАНАЦА**

**Извештај о надзору над принудним
удаљењем држављанина Кине**

Београд, децембар 2019. године

1. УВОД

1.1. МАНДАТ НПМ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других суворих, нељудских или понижавајућих казни и поступака¹ успостављен је Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ), а у члану 2а Закона одређено да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удрживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Законом о странцима,² у члану 82, прописано је да Заштитник грађана у складу са надлежностима из Закона о Заштитнику грађана и Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других суворих, нељудских или понижавајућих казни и поступака, врши надзор над поступком принудног удаљења странца.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ. Одељењем руководи начелник, који за рад Одељења и свој рад одговара заштитнику грађана.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,³ којим је предвиђено да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву,⁴ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Београдски центар за људска права, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Комитет правника за људска права (ЈУКОМ) и Међународну мрежу помоћи (ИАН). Анексима Споразума о сарадњи,⁵ сарадња је продужена са удружењима Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Комитет правника за људска права (ЈУКОМ) и Међународна мрежа помоћи (ИАН).

1.2. ПОДАЦИ О НАДЗОРУ

1.2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВЕ	Прихватилиште за странце у Падинској Скели Аеродром Никола Тесла Београд
ВРЕМЕ	27. септембар 2019. године

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/11.

² "Сл. гласник РС", бр. 24/18 и 31/19.

³ Потписан 12. децембра 2011. године.

⁴ Објављен у "Сл. гласнику РС", бр. 25/18.

⁵ Закључени 22. априла 2019. године.

ЦИЉ	Надзор над поступком принудног удаљења странца
НАДЗОР ОБАВИО	Маја Јовић, Заштитник грађана/Одељење НПМ

1.2.2. ТОК НАДЗОРА

Надзор је започет у Прихватилишту за странце где је праћено смештање странца у службено возило којим је превезен до Аеродрома. Током путовања до Аеродрома, представник НПМ налазио се у службеном возилу иза возила којим је странац превожен.

По доласку на Аеродром обављен је разговор са странцем и испраћена процедура укрцавања странца у ваздухоплов.

1.2.3. САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА НПМ

Сви полицијски службеници су остварили пуну сарадњу са представником НПМ, тако што су му пружили све тражене информације, омогућили му присуство и надзор над поступком, као и обављање ненадзираног разговора са странцем.

2. ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА СТРАНЦИМА

2.1. ПОСТУПЦИ ПРЕ ТРАНСПОРТА

Према наводима службених лица, странац је почетком септембра 2019. године легално допутовао у Републику Србију и око 12 дана боравио у Београду након чега је отпутовао у Истанбул. Како је приликом тог лета покраден, остао је без путних исправа и враћен је у Републику Србију, а због не поседовања валидне путне исправе одбијен му је улазак у Републику Србију и одређен боравак у Прихватилишту за странце. У Прихватилишту за странце налазио се 13 дана, а пре тога је 1 ноћ провео у просторији на Аеродому за смештај странаца који не испуњавају услове за улазак у Србију која се налази у међународном транзитном простору Аеродрома на Аеродому.

Увидом у постојећу документацију може се констатовати да су странцу уречене одлука о одбијању уласка у Републику Србију и писано обавештење о правима, оба на енглеском језику, као и решења о одређивању боравка у Прихватилишту за странце и отпусту из истог, који су сачињени на српском језику и које је странац, такође, потписао. Наведене одлуке, њихова образложења и поуке о правном средству нису ни од каквог значаја странцу уколико не разумеју језик на којем су сачињени, на шта је НПМ већ указивао раније. С тим у вези, Министарство унутрашњих послова је обавестило НПМ да ће сачинити обрасце разлога за смештај у Прихватилиште за странце на више различитих, односно специфичних језика који би били саставни део решења о одређивању боравка у Прихватилишту за странце.⁶

Према наводима службених лица, странац је сам купио авионску карту, односно то је учинила његова супруга након што је током боравка у Прихватилишту остварио са њом контакт, будући да он није имао новица за куповину исте. Током боравка у

⁶ Поднесак 02/4 број:02/5 број 956/17-71 од 27.септембра 2019. године

Прихватилишту за странце, осим што је остварио контакт са супругом, остварио је и контакт са амбасадом, а посетио га је и пријатељ. Такође, службена лица су навела, да није ангажовао адвоката и да није имао потребу за пружањем здравствене заштите током боравка у Прихватилишту за странце.

Полицијски службеници су са странцем комуницирали коришћењем апликације за превођење на мобилном телефону. Наведени начин споразумевања није адекватан, не обезбеђује јасну комуникацију и отежава целу процедуру принудног удаљења, што је НПМ и раније уочио због чега је препоручио Министарству унутрашњих послова да обезбеди услуге преводиоца у свим случајевима принудног удаљења странца, када ти странци не разумеју језике које користе службеници ангажовани у поступку њиховог удаљења. С тим у вези, НПМ је обавештен да је Одељење за прихват и смештај странца упутило предлог Сектору за материјално-финансијске послове да се у буџету Министарства унутрашњих послова за 2020. годину определе материјална средства за ангажовање преводиоца⁷.

2.2. ТРАНСПОРТ ДО АЕРОДРОМА

На дан принудног удаљења, лице је, након преузимања документације у једној од службених канцеларија Прихватилишта за странце, смештено у службено возило које ће га превести до Аеродрома. Од личних ствари, осим гардеробе коју је носио, имао је само мобилни телефон који је могао слободно да користи.

Током транспорта до Аеродрома странац је био у службеном возилу које је било без ознака полиције, седео је на задњем седишту без употребе средстава за везивање, а два службена лица налазила су се на предњим седиштима.

Вожња до Аеродрома је била без прекида и трајала је око 30 минута. По доласку на Аеродром, странац је спроведен до шалтера за пријаву на лет компаније која ће га возити, након чега је спроведен на пасошку контролу, па на излаз (*gate*). Након безбедносне провере на приступу простору излаза, полицијски службеници су странцу предали путну исправу и напустили простор излаза. Према странцу нису употребљавана било која средства принуде, ни током транспорта до Аеродрома ни током боравка у Прихватилишту за странце.

Представник НПМ је разговор са странцем обавио на Аеродрому помоћу апликације за превођење будући да лице, према сопственим наводима, не говори добро енглески језик и да је то био једини начин за споразумевање. Странац је навео да нема примедбе на поступање полицијских службеника према њему, да је остварио контакт са супругом и да жели да се врати у Кину. Током разговора са њим, нису уочени било који знаци узнемирености због удаљења и / или поступања полицијских службеника према њему.

3. ЗАКЉУЧАК

НПМ је на основу наведеног закључио да је принудно удаљење странца протекло у реду, да су полицијски службеници поступали професионално, уз потпуно поштовање физичког и психичког интегритета странца, као и његово достојанство.

---

⁷ поднесак 02/4 број: 02/5 број 957/17-85 од 02. децембра 2019. године